

Motion till riksdagen

1989/90:U429

av Hans Göran Franck m.fl. (s)

Den svenska säkerhetspolitiken

Den internationella utvecklingen under de senaste åren har gjort att världen i dag befinner sig i en ny politisk situation. Vi har sett en växande avspänning mellan supermakterna och en rad fredliga uppgörelser i olika konflikter runt om i världen (Afganistan, Angola/Namibia, Iran/Irak m.fl.).

Denna avspänning är djupare och mer långtgående än tidigare. Avspänningsprocessen är inte av tillfällig karaktär.

En lång rad länder har vid sidan av ingångna internationella avtal (om exempelvis medeldistansvapen och kemiska vapen) tagit ensidiga beslut om nedrustning.

Exempel på sådana initiativ är enligt inhämtade uppgifter följande:

Östeuropa

Tjeckoslovakien: Man har beslutat att under 1989/90 dra in minst 27 000 soldater samt skära ner försvarsutgifterna med 15 %.

Bulgarien: Beslutat att omedelbart skära ner försvarsutgifterna med 12 %.

Östtyskland: 10 % av försvarsbudgeten skärs bort.

Ungern: Det tidigare beslutet att skära ner försvarsbudgeten med 17 % har nu utökats med 20 %.

Övriga Europa

Finland: Utrikesminister Kalevi Sorsa sade i ett tal den 31 december 1989 att Finland också skall planera att minska sina rustningar. "Vi måste ställa samma krav på oss själva som på andra," sade Sorsa.

Jugoslavien: Har skurit ner sina väpnade styrkor med 10 %.

Italien: Värnpliktsarmén skall under de närmaste åren skäras ner med 10 %.

Holland: Det holländska arbetarpartiet (i regeringsställning) uttalade sig i september 1989 för en frysning av militärutgifterna.

Frankrike: Finansministern har uppmanat försvarsminister Chevènement att minska militärutgifterna med 77 miljarder francs under de närmaste 4 åren, vilket är mer än 10 % av försvarsutgifterna.

Utanför Europa:

USA: Under november 1989 har planer redovisats på att skära ner upp till 10 % av försvarsbudgeten från och med 1990. Det handlar om att minska militäretgifterna med uppemot 36 miljarder dollar per år.

Sovjetunionen: Beslutet att minska de sovjetiska styrkorna med 500 000 man håller på att genomföras. Militärbudgeten skall minskas med 14 %.

I Norden är regeringarna alltför passiva. Inga regionala politiska eller nedrustningsinitiativ har ännu tagits. I stället satsar man på att öka den militärt inriktade säkerhetspolitiken genom ökning av försvarsutgifterna.

Medan en fredlig säkerhetsgemenskap utvecklas i Centraleuropa har Nordeuropa hittills ställts utanför den europeiska integrations- och nedrustningsprocessen. Medan det centraleuropeiska slagfältet för supermaktskonflikten börjar monteras ned, låter de nordiska regeringarna den hittillsvarande försvarspolitik i nord fortsätta.

Den svenska säkerhetspolitiken måste nu omprövas. Sverige måste utnyttja möjligheterna som avspänningen ger och driva på nedrustnings- och avspänningsprocessen. Det behövs en aktiv politik för nordeuropeisk regional nedrustning, samarbete och integration. Samtidigt måste den svenska försvarspolitik anpassas till den nya europeiska verkligheten.

Svensk säkerhetspolitik har dragit en skarp gräns mellan politiken globalt och politiken i det egna närområdet. Globalt har målet för säkerhetspolitiken varit att eliminera militära och andra hot genom nedrustning, fredlig konfliktlösning, biståndspolitik och utveckling av gemensam säkerhet. I FN har Sverige givit stöd åt ett brett säkerhetsbegrepp, där utveckling, miljö och nedrustning setts som avgörande för människornas och staternas säkerhet på lång sikt.

I det egna närområdet däremot har politiken grundats på avskräckning. Sverige har spelat rollen som militärt stark buffert mellan stormaktsblocken och varit nedrustningspolitiskt passivt. Trots vackra målformuleringar har den faktiskt förda säkerhetspolitiken byggts på ett alltför snävt säkerhetsbegrepp.

Nedrustningsprocessen och den politiska omvandlingen i Europa skapar möjligheter till en ny säkerhetspolitisk ordning, som är mer samarbetstinriktad och mindre militär än den gamla.

De nordiska regeringarna saknar en klar politik för nedrustning och samarbete. Det gör att regionen riskerar att hamna på efterkälken i Europas omvandling.

Sverige har, som ett neutralt och ekonomiskt relativt starkt land, goda förutsättningar att ta initiativ för nedrustning och samarbete i den egna regionen. Detta underlättas av att Sverige föregår med gott exempel.

Vi anser att en aktiverad svensk politik i den nordeuropeiska regionen är motiverad.

Nedrustningsförhandlingarna i Wien och Genève förväntas under 1990 och 1991 leda till omfattande nedrustning av både kärnvapen och konventionella styrkor. Det är självklart att Sverige skall delta i en alleuropeisk nedrustningsprocess.

Det finns även andra skäl för att det nu är dags för Sverige att minska sina

militärutgifter. Det svenska försvaret har under hela efterkrigstiden byggt på en starkt uppförstorad hotbild om en stor invasion. Med dagens nedrustningstrend ter sig denna hotbild förlegad. Det som var det stora hotet existerar inte längre.

Mot. 1989/90
U429

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om aktiva åtgärder för rustningsbegränsningar i norra Europa och nordisk kärnvapenfri zon.

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en successiv minskning av försvarsutgifterna och om att försvarsutgifterna i avvaktan därpå fryses på tidigare nivå.¹]

Stockholm den 25 januari 1990

Hans Göran Franck (s)

Margareta Winberg (s)

Torgny Larsson (s)

Ulla-Britt Åbark (s)

Sylvia Pettersson (s)

Lennart Nilsson (s)

Håkan Strömberg (s)

¹1989/90:Fö313

